

Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi
International Journal of Teaching Turkish as a Foreign
Language

Geliş/Received: 09.10.2012 Kabul/Accepted: 25.12.2022

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Dijital Öykülerin Yazma Becerisinde Kullanılabilirliği Üzerine: Kuramsal Bir Çalışma*

Elif Nur EROĞLU^a

^a Bartın Üniversitesi, Bartın, TÜRKİYE, elifferoglu@gmail.com

 0000-0001-9162-5871

Öz. Günümüzde Türkçe sadece ana dil olarak değil aynı zamanda yabancı bir dil olarak da öğretilmektedir. Özellikle son yıllarda Türkiye'nin politik olarak aktifleşmesi ve üniversitelerde yabancı öğrencilerin artmasıyla Türkçe öğretimi giderek yaygınlaşmış durumdadır. Sadece ders kitabı üzerinden yapılan dersler özellikle günümüz şartlarındaki öğrenciler için belirli bir süre sonra ilginin kaybolmasına yol açmakta ve öğrencilerin motivasyonunu düşürmektedir. Teknoloji, günümüzde hayatın büyük bir bölümüne yer edinmiştir. Teknolojinin önemli araçlarından biri hâline gelen Web 2.0 araçlarının da kullanımı günümüzde giderek yaygınlaşmış bir durumdadır. Web 2.0 araçlarının eğitim ortamlarına sağlamış olduğu birçok çeşitli olanaklar vardır. Dijital öykü de bu olanaklardan biridir. Web 2.0 araçları öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen etkileşimini, gerekli görüldüğünde ise öğrenmenin sınıf dışında da devam etmesini sağlamaktadır. Öğrenmenin sınıf dışında devam etmesini sağlamak öğrencilerin geliştirilmesi hedeflenen becerilerini daha hızlı geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Eğitimde teknoloji kullanımının öğrencilerin motivasyonu üzerinde olumlu bir etkisi olmaktadır. Yabancılar Türkçe öğretiminde öğrencilerin zorlandığı becerilerden biri yazma becerisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazma becerisi diğer becerilere göre karmaşık süreçleri barındıran bir beceri olarak görülmektedir. Sadece ders kitaplarında düz yazma etkinlikleri yaptırmak öğrenenlerin ilgilerini ve motivasyonlarını kaybetmelerine yol açmaktadır. Bu nedenle öğrenme ortamında farklı yazma etkinlikleri ile öğrenenlerin ilgilerini kaybetmemeleri sağlanmalıdır. Dijital öyküleri oluşturmada yazma çok önemli bir kısmı kapsamaktadır. Bu bağlamda dijital öykülerin yazma becerisinin geliştirilmesinde kullanılabilirliği açısından yazma becerisini destekleyebileceği düşünülmüştür. Literatür incelemesi sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dijital öykülerin yazma becerisinde kullanılabilirliği ile ilgili bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Çalışmada; "Dijital Öykü", "Eğitimde Dijital Öykü", "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dijital Öykü ve Yazma Becerisi" ve "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dijital Öykü Kullanımı ve Örnek Etkinlikler" başlıklarına yer verilmiştir. Bu başlıklar altında; literatürden hareketle eğitimde ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dijital öykülerin işlevselliğine ilişkin kuramsal bir çerçeve çizilmiş, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerilerinin geliştirilmesinde dijital öykülerin kullanılabileceği örnek etkinlikler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dijital öykü, yabancılar Türkçe öğretimi, yazma becerisi.

* Bu çalışma 8. Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

On the Usability of Digital Stories in Writing Skills in Teaching Turkish as a Foreign Language: A Theoretical Study

Abstract. Today, Turkish is taught not only as a native language, but also as a foreign language. Especially in recent years, with the increase of foreign students in universities in Turkey, Turkish teaching has become increasingly widespread. Lessons made only through the textbook cause a loss of interest in students after a certain period, especially in today's conditions, and reduce the motivation of the students. Technology has taken its place in a large part of life today. The use of Web 2.0 tools, which has become one of the important tools of technology, has become increasingly widespread today. There are many possibilities that Web 2.0 tools provide to educational environments. Digital story is one of these possibilities. Web 2.0 tools enable student-student and student-teacher interaction and, when necessary, continue learning outside the classroom. Ensuring that learning continues outside the classroom helps students develop their targeted skills faster. One of the skills that students have difficulty in teaching Turkish to foreigners is writing. Writing skill is seen as a skill that includes complex processes compared to other skills. Having plain writing activities only in textbooks causes learners to lose their interest and motivation. For this reason, it should be ensured that learners do not lose their interest with different writing activities in the learning environment. Writing covers a very important part in creating digital stories. In this context, it is thought that digital stories can support writing skills in terms of usability in the development of writing skills. As a result of the literature review, no study was found on the usability of digital stories in teaching Turkish as a foreign language.

Keywords: Digital story, teaching Turkish to foreigners, writing skills.

1. GİRİŞ

Türkçe artık sadece ana dil olarak değil aynı zamanda yabancı bir dil olarak da öğretilmektedir. Özellikle son yıllarda ülkemize gelen mültecilerle birlikte Türkiye'nin politik olarak aktifleşmesi ve üniversitelerde yabancı öğrencilerin artmasıyla Türkçe öğretimi giderek yaygınlaşmıştır. Geleneksel yabancı dil öğretim teknikleri, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde istenilen başarıyı yakalayamamıştır. Öğretmen odaklı olarak yapılan öğretimde öğrencilerin ilgileri ve istekleri yetersiz kalmaktadır. Sadece ders kitabı üzerinden yapılan dersler özellikle günümüz şartlarındaki öğrenciler için belli bir süre sonra ilginin kaybolmasına yol açmakta ve öğrencilerin motivasyonunu düşürmektedir. Motivasyonunu ve ilgisini kaybeden bir öğrenci dili öğrenmekten vazgeçebilmektedir. Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrencilerin ilgilerini ve motivasyonlarını canlı tutabilmek adına tüm duyularına hitap eden bir öğretim ortamı oluşturmamız gerekmektedir.

Teknoloji, günümüzde hayatın büyük bir bölümüne yer edinmiştir. Her alanda yeri ve önemi yadsınamayacak bir şekilde büyüktür. Teknolojinin önemli araçlarından biri hâline gelen Web 2.0 araçlarının da kullanımı günümüzde giderek yaygınlaşmış bir durumdadır. Öğreticilerin sınıflarda öğrencilerin arasındaki etkileşimi ve iş birliğini daha iyi bir noktaya taşımak için Web 2.0 araçlarını kullandıkları görülmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de öğrenciler arasında bu araçlar rahatlıkla kullanılmaktadır. Web 2.0 araçları öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen etkileşimini, gerekli görüldüğünde ise öğrenmenin sınıf dışında da devam etmesini sağlamaktadır. Öğrenmenin sınıf dışında devam etmesini sağlamak öğrencilerin geliştirilmesi hedeflenen becerilerini daha hızlı geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrencilerin zorlandığı becerilerden biri yazma becerisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Duygu ve düşüncelerin belirli semboller kullanılarak yazıya aktarılması bilindiği üzere çok eski zamanlara kadar dayanmaktadır. Günümüz dünyasında gelişen teknoloji ile birlikte insanların birbirleriyle kurmuş olduğu iletişimin temelinde de yazı vardır.

Bu açıdan dil öğrenen bireylerin yazma becerisini kazanması gerekmektedir. Yazma becerisini dili öğrenenlere kazandırabilmek için gelişen teknoloji araçlarından yararlanmakta fayda vardır. Örneğin, öykü yazarak yazma becerisini geliştirme tekniği köklü bir geçmişe sahip olsa da günümüzde bu teknik uygulanma açısından teknolojinin gelişmesiyle adını dijital öyküye bırakmıştır. Dijital öyküleme yöntemi, teknolojinin sunmuş olduğu farklı yaklaşım ve modellere ilişkin özellikleriyle temel dil becerilerinin geliştirilmesinin amaçlandığı Türkçe öğretiminde öğrenme ve öğretme sürecinin zenginleştirilmesinde önemli işlevleri de üstlenebilmektedir (Baki, 2015: 11). Baktığımız zaman Web 2.0 araçlarının eğitim ortamlarına sağlamış olduğu birçok çeşitli olanak vardır. Dijital öykü de bu olanaklardan biridir. Dijital öykülerin kullanımı pandemi ile birlikte giderek yaygınlaşmıştır. Dijital öyküleri derslerde kullanarak öğrencilerin yazma becerisini geliştirmelerini hızlandırabilme, motivasyonlarını ve ilgi düzeylerini üst seviyelerde tutabilme noktasına ağırlık verilmesi gerekmektedir.

Konu ile ilgili literatüre bakıldığında dijital öykülerin kullanım amacı, eğitim alanındaki etkililiği ile ilgili çalışmalar karşımıza çıkmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimindeki çalışmalara baktığımızda Tabak (2017), Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Dijital Öykü Kullanımı isimli yaptığı doktora tezinde bir eylem araştırması yapmıştır. Araştırmanın sonucunda, dijital öyküler metinlerin dikkat ve ilgi çektiği, etkili öğrenme ortamı yarattığı sonucuna varılmıştır. Aydın (2019) Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dijital Hikâye Anlatımının Yaratıcı Yazma Becerisine Etkisi isimli çalışmasında, dijital hikâye anlatımının Türkçe öğrenenlerin yaratıcı yazma becerilerine etkisinin ne olduğu incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda öğrenenlerin dijital öykü anlatımı ile ders yapıldığında öğrenenlerin normal ders işlenmesine göre yaratıcı yazma becerilerinin olumlu ve anlamlı yönde etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Aydın ve Cigerci (2020) tarafından yapılan, Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dijital Hikâye Anlatımının Yazma Kaygısına Etkisi isimli çalışmada, B1 düzeyindeki öğrencilerin yazma kaygıları ölçülmüş, deney ve kontrol grubu öğrencilerin yazma kaygısı son-test puanına göre deney grubundan yana anlamlı bir fark olduğunu ortaya çıkarmıştır. Literatür sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında dijital öykülerin yazma becerisinde kullanılabilirliği üzerine bir çalışmaya rastlanmamıştır

Çalışmanın Amacı ve Önemi

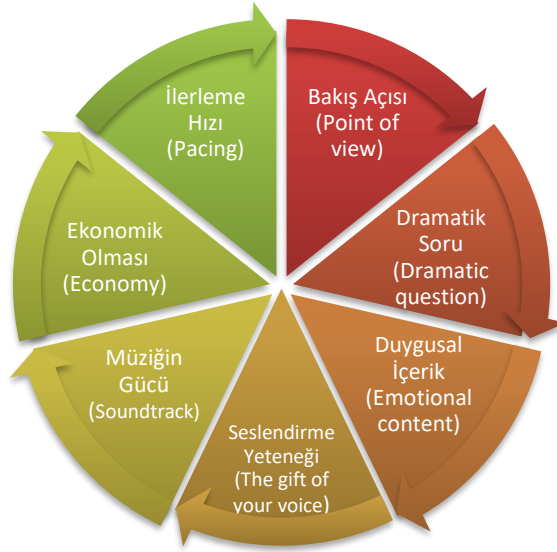
Bu çalışma, dijital öykülerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisinin geliştirilmesinde kullanılabilirliğini göstermek amacıyla yapılandırılmıştır. Çalışmanın amacı kapsamında “Dijital Öykü”, “Eğitimde Dijital Öykü”, “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dijital Öykü ve Yazma Becerisi” ve “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dijital Öykü Kullanımı ve Örnek Etkinlikler” başlıkları altında literatür taraması sonucu elde edilen kuramsal bilgilere yer verilmiş ve Gazi B1- B2 kitabındaki temalardan hareketle örnek etkinliklerle yapılandırılmıştır. Çalışmanın sonunda, dijital öykünün yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanımına yönelik önerilerde bulunulmuştur. Dijital öykünün yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisinin gelişimine katkı sağlayabileceği düşünülmüştür. Bu anlayış, aynı zamanda çalışmanın önemini de belirtmektedir.

DİJİTAL ÖYKÜ

Teknolojinin eğitim içerisinde kendisine yer bulmasıyla birlikte eğitim ve öğretim ortamına birçok çeşitli olanakları da beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda geleneksel öykü olarak adlandırdığımız basılı öyküler, teknoloji ile beraber dijital öykü olarak karşımıza çıkmaya başlamıştır. Dijital öykünün asıl ortaya çıkışı 1980’li yıllara dayanmaktadır. Joe Lambert ve Dana Atchley tarafından ABD’deki Digital Storytelling Merkezindeki çalışmalardan doğmuştur. Ohler’e (2006, s. 46) göre dijital öykü,

birden çok medya aracı kullanılarak, medya araçlarını uyumlu olacak hâlde birleştirilerek kişisel bir video oluşturmaktır. Robin' e (2006, s. 709) göre dijital öykü, grafik, şekil, seslendirme, video, müzik gibi medya araçlarını kullanarak tarihi olaylar, kişisel öyküler gibi noktalarda bilgilerin aktarılmasını sağlayan 2-3 dakikalık öyküler oluşturmaktır. Dijital öyküler, etkileşimli çevrim içi ortamlarda, kullanıcıların aktif oldukları, kendi bilgilerini keşfetmelerine ve uygulamalarına olanak sağlayan, edinilen bilgiyi gerçek yaşamda kullanmasına katkı sağlayan bir yaklaşım olarak görülmektedir (Ayvaz Tunç ve Karadağ, 2013, s. 313).

Dijital Öykülerin Öğeleri

Şekil 1. Dijital Öykülerin Öğeleri

Dijital öyküleri oluştururken önemli yedi öge vardır. Bu öğeler birbirini tamamlayıcı bir niteliktedir ve dijital öyküler bu yedi öge dikkate alınarak oluşturulmaktadır.

1. Bakış Açısı (Point of view): Bu kısımda dijital öykünün ana fikir ve yardımcı fikrinin desteklendiği bakış açısı belirlenmelidir. Dijital öyküler üçüncü veya birinci tekil şahıs ağzından anlatılmalıdır.
2. Dramatik Soru (Dramatic question): Dijital öykü süresinde izleyicinin dikkatini aktif tutabilmek adına dijital öykü bitiminde cevaplanması beklenen sorudur.
3. Duygusal İçerik (Emotional content): Dijital öykünün iyi anlaşılabilmesi için iyi bir ses tonuna ihtiyaç vardır. İzleyici, anlatılan olayı zihninde canlandırabiliyor olmalıdır. Bu şekilde dijital öykü ile izleyici arasında duygusal bir bağ sağlanmaktadır.
4. Seslendirme Yeteneği (The gift of your voice): Dijital öykünün konusuna göre senaryoyu seslendirmedir. Konulara göre dijital öykü anlatıcısının sesini inceltip kalınlaştırmasıdır. Böylece izleyici öykünün içerisine çekerek dikkati arttırmaktır.
5. Müziğin Gücü (Soundtrack): Dijital öyküde anlatılan öyküye göre ses, müzik ve efektlerle verilmek

istenen mesajlar desteklenir ve izleyicinin dikkatini canlı tutması sağlanır.

6. Ekonomik Olması (Economy): Dijital öykülerde aşırı bilgiden uzak durulması ve sade olmasının sağlanmasıdır. Dijital öyküler süre olarak 2 ile 5 dakika aralığında olmalı ve izleyici bunaltmamalıdır.

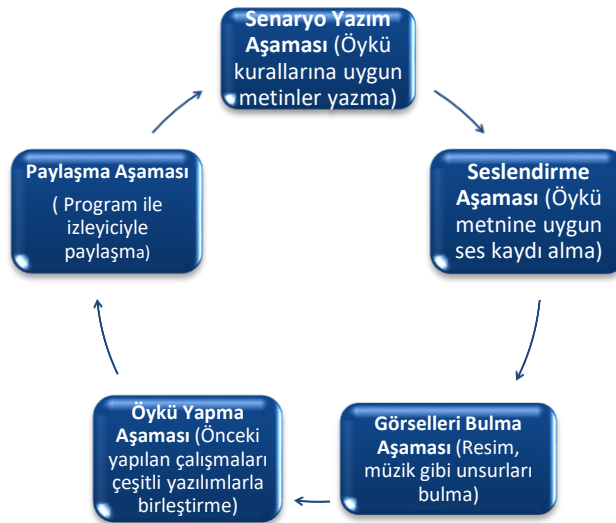
7. İlerleme Hızı (Pacing): Dijital öykülerin yavaş veya hızlı olmasını belirleyen unsurdur.

Dijital Öykü Oluşturma Aşamaları

Dijital öykü oluşturma basamaklarına bakıldığında, literatürde birçok ismin bu konuda yapmış olduğu çalışmalar karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilk olarak Jakes ve Brennan'a (2005) göre, dijital öykülerin oluşturulması altı aşamada gerçekleşmektedir. Bu aşamalardan birincisi yazmadır. Dijital öykü oluşturma aşamasına yazma ile başlanır. Öğrenciler, bu yazma sürecinde birden fazla taslakta yazarlar ve dönütler ışığında yazdıklarını düzenlerler ve yeniden yazarlar. Bu yazılar genellikle kişisel öykülerden oluşmaktadır. İkinci aşama senaryo aşamasıdır. Bu aşamada anlatıcılar senaryolarını geliştirirler. Dijital öykünün senaryo temeli burada oluşturulmaktadır. Üçüncü aşama film şeridi oluşturma aşaması olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu aşamada anlatıcılar hazırladıkları senaryoyu görsellerle ilişkilendirmektedir. Dördüncü aşama çoklu ortam öğelerini kullanma aşaması olarak belirlenmiştir. Bu aşamada anlatıcılar dijital öyküleri için internet sitelerini kullanarak görseller seçer. Kendi görsellerini de kullanabilirler. Beşinci aşama dijital öykü oluşturma aşamasıdır. Anlatıcılar kendilerine göre seçtikleri yazılım ya da araçları kullanarak dijital öykülerini oluştururlar. Altıncı ve son aşama dijital öykü paylaşma aşamasıdır. Bu aşamada son olarak anlatıcılar oluşturmuş olduğu dijital öyküyü sınıflarında paylaşırlar.

Tolisano (2008) göre, dijital öykü oluşturma aşaması 3 aşamada olmaktadır. Birinci aşamada yazma, öyküleme ve senaryo aşamaları karşımıza çıkmaktadır. Bu aşamada, kâğıda yazılmış olan öykülerin hazır hâle gelmiş olması hedeflenmektedir. İkinci adımda hazırlanan öykünün senaryosuna uygun olacak çoklu medya öğeleri seçilerek birleştirme işlemi yapılır. Böylece dijital öykü oluşturulmuş olur. Üçüncü ve son adımda ise hazırlanan dijital öykü bilgisayara yüklenerek izlenir ve paylaşılır.

Dijital öykülerin oluşturulması beş aşamada gerçekleşmektedir (Barret, 2009). Bu aşamalar Şekil 2'de şöyle gösterilmiştir.

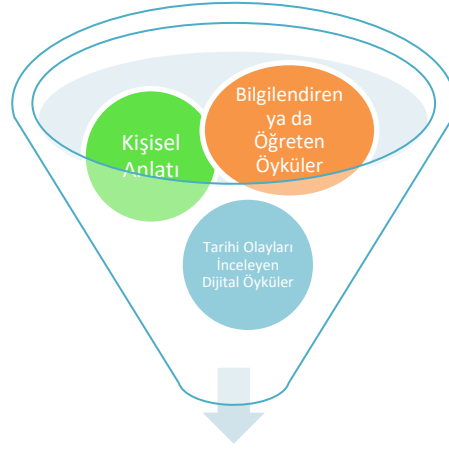

Şekil 2. Dijital Öykü Oluşturma Aşamaları

Dijital öykü oluşturulurken sözü edilen aşamaların sırasıyla izlenmesi sonucu öğrenci başarılı ve iyi bir tecrübe kazanacaktır.

Dijital Öykü Türleri Dijital Öykü Oluştururken Kullanılan Araç ve Yazılımlar

Literatüre baktığımızda dijital öykülerin birden fazla türü olduğu söylenmektedir. Örneğin Garrety'e (2008) göre, dijital öyküler beş türden oluşmaktadır. Bunlar: "Geleneksel dijital öyküler, öğretici dijital öyküler, proje tabanlı oluşturulan dijital öyküler, sosyal adalet ve kültür temalı dijital öyküler ve kişiyi yansıtan dijital öyküler" olarak karşımıza çıkmaktadır. Robin' e (2006) göre ise dijital öykü üç türden oluşmaktadır. Bunlar: "Kişisel, tarihi ve eğitici dijital öyküler" olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada Robin (2006), tarafından oluşturulan tür ele alınacaktır.

Şekil 3. Dijital Öykü Türleri

Kişisel Anlatı: Anlatıcıların kişisel hayatlarındaki önem verdikleri olayları içeren tecrübelerini anlattığı dijital öykü türüdür. Bu dijital öykü türleri sınıf ortamında farklı kültürlere, farklılıklara saygı duyulmasını sağlamaktadır.

Tarihi Olayları İnceleyen Dijital Öyküler: Adında da belirtildiği üzere tarihi olayları anlatan dijital öykülerdir. Bu türde izleyiciye bir mesaj iletilmektedir.

Bilgilendiren ya da Öğreten Öyküler: Bu tür dijital öyküler eğitsel içeriklerin oluşturulması ve aktarılması noktasında kullanılmaktadır.

Dijital Öykü Oluştururken Kullanılan Araç ve Yazılımlar

Dijital öyküleri oluştururken teknolojik ortamlara hâkim olmak gerekmektedir. Eğitim ortamlarında bu araç ve yazılımları kullanmak için gerekli alt yapının olması gerekmektedir. Dijital öykülere ses, görsel, video gibi medya öğelerini eklemek için çeşitli araç ve yazılımlar kullanılmaktadır. Medya öğelerini kullanabilmek için bilgisayar, cep telefonu, mikrofon, ses kayıt cihazı gibi araçlar gerekmektedir. Bilgisayar ve cep telefonu içerisindeki çeşitli uygulamalar ve yazılımlar sayesinde ses, görsel gibi öğeler birleştirilerek dijital öyküler oluşturulmaktadır. Dijital öyküler oluşturulurken düzenli bir çalışma yapmak gereklidir. Öğretmen ve öğrenenler tarafından dijital öykü araç ve

yazılımlarının sürekli olarak kullanılması, iyi ürünler oluşturma açısından çok önemlidir (Yılmaz, Üstündağ ve Güneş, 2017, s. 1625).

Dijital öykü için kullanılan araçlar Tablo 1’de verilmiştir: (Aydın, 2019, s. 41).

Tablo 1

Dijital Öykü için Kullanılan Araçlar

Ana Araçlar	Diğer Araçlar
Bilgisayar	Mikrofon
Tablet	Ses kayıt cihazı
Akıllı Telefon	Kulaklık
	Hoparlör
	Akıllı tahta

Dijital öykülerde video, ses, görsel gibi kullanılan öğeleri dijital ortama aktarabilmek için birçok yazılıma ihtiyaç duyulmaktadır. Literatürdeki çalışmalar da dikkate alınarak Aydın, (2019, s. 42) derlediği video oluşturma ve düzenleme yazılımları Tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2

Dijital Öykü Oluşturulurken Kullanılan Yazılımlar

Video Düzenleme Yazılımları				
Web (2.0) Ortamı Yazılımları	Akıllı Telefon Yazılımları	Bilgisayar Yazılımları	Resim Düzenleme Yazılımları	Ses Düzenleme Yazılımları
Toondoo	Video Maker	Animoto	Paint	Photo Story 3
Wevideo	AndroVid Video Trimmer	Movie Maker	Paint.Net	Movie Maker
Storyjumper	Video Maker	Build Your Wild Self	Adobe Photoshop	iMovie
Storyboard that	StoryKit	MineCraft	Picnik	Audacity
Powtoon	Story Lines	Pinnacle Studio	iPhoto	Goldwave
GoAnimate	Viddy	Power Point	Flickr	Garage Band

Pixton.edu	Storyrobe	StoryTec	Frames	iPod
Storybird	Fotobabble	Storytelling	PhotoPeach	Mp4 Player

Tablo 2’de verilen yazılımlar kullanım alanlarına göre sıralanmıştır. Dijital öykü oluşturabilmek için hem bilgisayar ortamında hem de cep telefonlarında birçok program mevcuttur. Özellikle son dönemlerde bu programların yaygınlaştığı görülmektedir. Bu programların dijital öyküleri oluşturma aşamasını hızlandırdığı ve kolaylaştırdığı görülmektedir. Android ve İOS sistemli telefonlardaki dijital öykü programları öğrenciler içinde ulaşılabilir olması bakımından çok önemlidir.

EĞİTİMDE DİJİTAL ÖYKÜ

Dijital öyküler eğitimde birçok yolla kullanılmaktadır. Öncelikle dijital öyküleri öğretmen mi öğrenciler mi hazırlayacak belirlemek gerekmektedir. Öğretmen tarafından oluşturulan dijital öyküler, öğrenenlerin ilgilerini çekmektedir. Öğrenenler tarafından oluşturulan dijital öyküler ise öğrenenlerin derslere ilgisini çoğaltırken o konuyla alakalı araştırmalar yapmalarını sağlamakta ve yaratıcılıklarını desteklemektedir. Dijital öyküler, öğrenenlerin araştırma yapma becerilerini, yazma becerilerini, teknoloji becerilerini, sunum becerilerini, iletişim becerilerini olumlu anlamda geliştirmelerine katkı sağlamaktadır (Robin, 2008a). Robin’e (2008b,) göre dijital öykülerin eğitimde kullanılması 21. yüzyıl becerilerinin de gelişmesini sağlamaktadır. Bahsedilen beceriler, teknolojik okuryazarlık, dijital okuryazarlık, küresel okuryazarlık, bilgi okuryazarlık ve görsel okuryazarlıktır. Araştırmacılar dijital öykülerin eğitim ortamlarına sağladığı yararları söz etmektedir. Bu yararlar literatür taramasına göre şunlardır (Ohler, 2006; Robin, 2006; Robin, 2008): Dijital öykü anlatımı;

- İletişim kurabilecekleri alanları genişleterek iletişimin gücünü artırır.
- Öğrencilerin daha verimli yazmalarını sağlar.
- Formal ve informal öğrenmelerini çoğaltır.
- Öğrenenlerin ilgilerini, motivasyonlarını ve öğrenmelerini sürekli olarak aktif tutar.

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİJİTAL ÖYKÜ VE YAZMA BECERİSİ

Dört temel dil becerilerinden biri olan yazma becerisi, becerilerin son halkası olarak görülmektedir. Dinleme ve konuşma becerisi bireyin iradesi dışında doğal olarak gelişen bir beceridir. Okuma ve yazma becerisi ise belirli bir eğitim süreci ile gelişen becerilerdir. Yazma becerisi diğer becerilere göre karmaşık süreçleri barındıran bir beceri olarak görülmektedir. Bu nedenle öğrencilerin en çok zorlandığı alan olarak görülmektedir. Yabancılara Türkçe öğretiminde yazma becerisine çok fazla ağırlık verilmemekle birlikte becerilerin öğretiminde son basamakta yer aldığı görülmektedir.

Yazma, anlatma becerileri kapsamında karşımıza çıkmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yazma becerisinin geliştirilmesindeki asıl amaç dili öğrenen bireylerin duygu ve düşünce dünyasını Türkçenin dil özelliklerine uygun olarak planlı bir şekilde yazıya aktarmalarını sağlamaktır. Yazma becerisi kazanılan bilginin somut bir göstergesi olduğundan kişiye kullandığı dil ile ilgili dönütler vermede ve kullandığı dilin eksiklerini belirlemede önemli bir yere sahiptir. Ayrıca yazma becerisi kişinin bilgisini, konu anlama seviyesini, konuyu sunmadaki düzenini, amacı ve konu ile alakalı düşüncelerini yazmak için gerçekleştireceği çok yönlü bir zihinsel süreci gerektirmektedir

(Tiryaki, 2013, s. 38). Yazma dinamik bir öğrenme alanıdır ve sürekli değişim içindedir. Döngüsel bir süreçtir. Yazmada öğrenciler bir fikir üretmekte zorlanmaktadır. Bu nedenle belirli bir birikimlerinin olması gerekmektedir. Günümüzde kâğıdın yerini giderek teknolojik araçlar üzerinden yazı yazma almaya başlamıştır. Bu nedenle bireylerin artık akıllı telefon, bilgisayar gibi elektronik ortamlarda yazarak kendilerini ifade etme ihtiyacı gittikçe artmaya başlamaktadır (Altunkaya, 2019).

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Aşamaları

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma eğitiminde belli aşamalar vardır. Bu aşamalar Tiryaki'ye (2013, s. 40), göre sırayla; “alfabe, kelime, cümle, paragraf ve metin öğretimi” şeklindedir.

Alfabe Öğretimi: Bilindiği üzere alfabe yazma çalışmasının ilk aşaması olarak karşımıza çıkmaktadır. Yabancı dil eğitiminde, öğrenenlere alfabeği öğretebilmek için birçok sembol ve görsel kullanılır. (Tiryaki, 2013, s. 40).

Kelime Öğretimi: Yazma becerisinin iyi bir şekilde kullanılabilmesi için kelime dağarcığının yeteri seviyede olması gerekmektedir. Yazma öğretimi ve kelime öğretiminde yabancı dil öğrenen bireylerin ilgi, ihtiyaç ve dil düzeyleri önemlidir.

Cümle Öğretimi: Cümle öğretimi yapılırken Türkçenin kelime dizimi ve cümle yapısı öğrenenlere iyi aktarılmalıdır.

Paragraf Öğretimi: Yabancı dil olarak Türkçe öğretilirken Türkçenin paragraf yapısının anlamlı cümlelerden oluşan bir bütün olduğu öğrenenlere öğretilmeli ve öğrenenlerin seviyelerine göre paragraf yazımı etkinlikleri yaptırılmalıdır. (Tiryaki, 2013, s. 40).

Metin Öğretimi: Bu aşama yazma eğitiminin son bölümü olarak karşımıza çıkmaktadır. Metin öğretiminde hedef, metnin içindeki paragrafların anlamlı bir şekilde oluşturulmasını sağlamaktır.

Yabancılar Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitiminin Süreci

Güneş'e (2014, s. 513) göre, yazma sürecinin yazma öncesi, yazma aşaması ve yazma sonrası olarak üç aşaması vardır. Bu aşamalara uyum sağlamak öğrenenlerin verimli yazmalarını sağlamaktadır.

Yazma Öncesi Aşaması: Yazmaya başlamadan önce öğrencilerin ne yazacaklarını tasarlaması gerekmektedir. Özellikle öğrenenler, yazacakları hakkında önceki bilgilerini hatırladıktan sonra yazma amacı belirlenmeli, metnin içeriğinde olacakları tasarlamalıdır.

Yazma Aşaması: Öğrencinin bilişsel olarak aklındakileri yazıya aktardığı aşama olarak karşımıza çıkmaktadır.

Metinleştirme: Yazının giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin belirlendiği aşamadır.

Gözden Geçirme: Bu aşamada öğrenen oluşturduğu taslağı metin hâline getirir ardından metni okur ve yazdığı metnin yazım kurallarını gözden geçirerek metni paylaşır hâle getirir.

Paylaşma: Bu aşamada öğrenen hazırladığı yazıyı gerekli yerlerde paylaşır.

Yazma Sonrası Aşaması: Bu aşamada metin ve yazma süreci öğrenen tarafından değerlendirilir (Güneş, 2014).

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİJİTAL ÖYKÜ KULLANIMI VE ÖRNEK ETKİNLİKLER

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin niteliğini arttırmak ve öğrenenleri istekli hâle getirmek için

onların neredeyse bütün uyarılarını aktifleştirmek gerekmektedir. Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde faydalanılan işitsel ve görsel kaynaklar öğrenenlerin görme ve işitme duyularını harekete geçirerek öğretimin iyi bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamaktadır (Arslan ve Adem, 2010, s. 65). Dijital öykü anlatımının en önemli özelliklerinden biri, öğrenenlerin sadece pasif bir dinleyici olmalarından ziyade, kendi senaryolarını oluşturarak dijital ortama aktarmalarına yönlendirmesi, uygulayan, düşünen ve yorumlayan bireyler olmalarını sağlamasıdır. Dijital öyküler hazırlanırken gerçek hayat ile ilgili konular seçilerek öğrenenlerin otantik öğrenme tecrübeleri ortaya çıkarılırken aynı zamanda gerçek hayatta deneyimleyemediklerini öğrenme fırsatı da sağlanabilmektedir. Sınıfta kitap üzerinde yapılan yazma etkinlikleri bir yerde öğrenenlerin ilgilerini, motivasyonlarını kaybetmelerine yol açabilmektedir. Bu nedenle öğrenme ortamında farklı yazma etkinlikleri ile öğrenenlerin ilgilerini kaybetmemeleri sağlanmalıdır. Dijital öykü kullanımı ile öğrenenlerin ilgileri ve motivasyonları artırılabilir ve yazma becerisi geliştirilebilir. Dijital öykü yazmadaki süreçler ile yazma becerisindeki süreçler birbirini tamamlar niteliktedir. Dijital öyküde yazacağı öykünün planlaması yapılır ardından kağıda bir senaryo yazılır. Sonrasında bu yazılanlar dijital ortama aktarılır ardından oluşturulan dijital öykü paylaşılır. Bu bağlamda kağıda yazma sürecinde de öğrenci öncelikle yazacağı metni planladıktan sonra yazma sürecine başlar. Yazma aşaması bittikten sonra yazılanlar yine paylaşılır. Dijital öyküleri yazma dersinde belirli aralıklarla kullanmak öğrenenleri daha aktif bir hâle getirecektir. Bu yaklaşımdan hareketle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisinin geliştirilmesinde dijital öykünün kullanılabilirliği üzerine örnek etkinlikler tasarlanmıştır. Örnek etkinlikler B1-B2 düzeyine göre hazırlanmış olup Gazi B1-B2 kitabındaki temalar dikkate alınarak yazma becerisi ile sınırlandırılmıştır.

Örnek Etkinlik 1

Düzyey: B1

Tema: Hayatı Okuyoruz

Beceri Alanı: Yazma

Kazanım: Ayrıntılı e-posta iletileri yazar.

Günlük hayata ilişkin durum/şikâyet/istek içeren metinler yazar.

Yönerge: Öğrencilere, sipariş verdiğiniz bir ürün size ulaştığında bozuk olduğunu fark ettiniz. Bu durumda nasıl bir e-posta yazarsınız ve sonrasında neler yaparsınız? Sorusu yöneltilir ve yapacaklarını anlatacakları bir dijital öykü oluşturmaları istendiği belirtilir. Konu ile ilgili 5 dakika düşünmeleri ardından senaryolarını yazmaları istenir. Senaryo çalışmasından sonra öğretmen yazılara dönüt verir ve dijital öykü oluşturmaya başlanır. Öğrenciler sonraki derste dijital öykülerini sınıfla paylaşır. Öğrenciler hazırlanan dijital öykülerle ilgili fikirlerini söyler. Oluşturulan dijital öykülerdeki fikirler değerlendirilir.

Şekil 4. Dijital Öykü Etkinliği Örneği

Örnek Etkinlik 2

Düzye: B2

Tema: Sanattan Bilime

Beceri Alanı: Yazma

Kazanım: B2.Y.42. Okuduklarını/dinlediklerini/izlediklerini özetler.

Yönerge: Öğrencilerden izledikleri bir filmi tanıtan dijital öykü oluşturmaları istenir. Sınıfta öğrenciler tanıtacakları filmin senaryosunu yazar ve öğretmen senaryolara dönütler verir. Öğrenciler bu dönütler ışığında senaryolarını düzenler. Ardından öğrenciler dijital öykü aşamalarını uygulayarak ürünlerini oluşturur. Sonraki derste hazırlanan dijital öyküler sınıfla paylaşılır. Öğrenciler birbirlerinin dijital öykülerini yorumlar.

Şekil 5. Dijital Öykü Etkinliği Örneği

Örnek Etkinlik 3

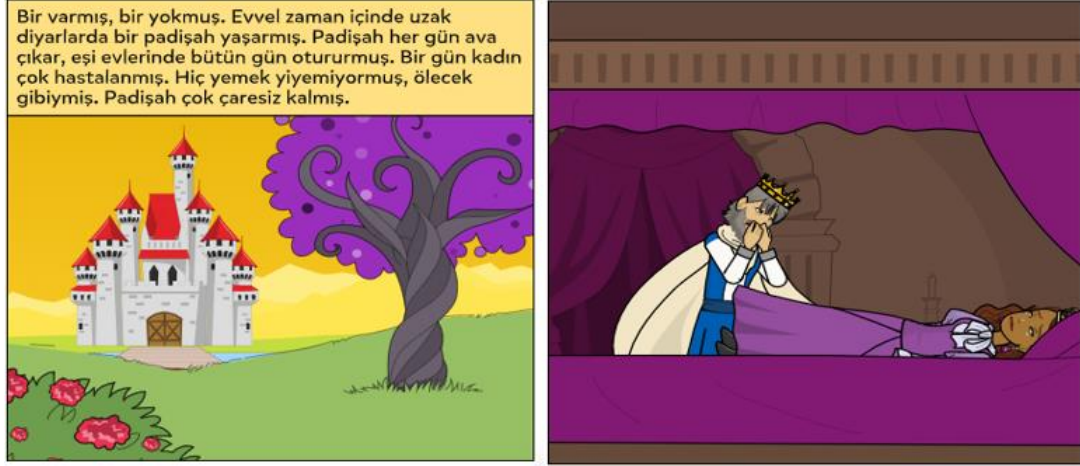
Düzye: B1

Tema: Hikâyeler ve Hayatımız

Beceri Alanı: Yazma

Kazanım: Öyküleyici metinler yazar.

Yönerge: Öğretmen, öğrencilere bir öykü girişi verir. Öğrencilerden bunun devamını yazarak dijital bir öykü oluşturmaları istenir. Öykünün senaryosu sınıfta yazılır ve öğretmen yazılara dönüt vererek senaryoyu dijital öyküye hazır hâle getirir. Öğrenciler sonraki derste dijital öykülerini sınıfla paylaşır. İstenilen öyküler sınıfta canlandırılır.

Şekil 6. Dijital Öykü Etkinliği Örneği

Örnek Etkinlik 4

Düzye: B2

Tema: Uzmanına Sor

Beceri Alanı: Yazma

Kazanım: B2.Y.35. Anahtar kelimelerden hareketle metinler yazar.

Yönerge: Öğrencilerden “çevre kirliliği” kelimesinden hareketle bir dijital öykü oluşturmaları istenir. Sınıfta senaryolar yazılır. Öğretmen senaryoları kontrol eder ve dönütler verir. Sonraki derste öğrenciler oluşturdukları dijital öyküleri sınıf arkadaşlarıyla paylaşır. Yapılan dijital öyküler öğrencilerle değerlendirilir ve fikir alışverişi yapılır.

Şekil 7. Dijital Öykü Etkinliği Örneği

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yazma becerisi yabancı dil eğitiminde de ana dil eğitiminde de geliştirilmesi zor bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrenenler bu nedenle yazma etkinliklerinde yazma kaygısı yaşayabilmektedir. Yazmaya karşı ilgisizlikleri artabilmekte ve dili öğrenmekten vazgeçmek isteyebilmektedirler. Dijital öykülerin geleneksel yazma çalışmalarından farklı kullanılabilir bir araç olduğu görülmüştür. Tabak (2017) yaptığı çalışmada, dijital öykü anlatımının yabancı dil olarak Türkçe öğretimini desteklediği ve zengin bir öğrenme ortamı sağladığını ifade etmektedir. Yabancılar Türkçe öğretiminde yazma dersini öğrencilerin ilgilerini, motivasyonlarını çoğaltabilecekleri bir ortama dönüştürmek gerekmektedir. Yamaç (2015) ilkököl 3. sınıf öğrencileriyle beraber yapmış olduğu çalışmasında, dijital öyküleri öğrencilerin Türkçe derse karşı ilgi ve motivasyonunu artırıcı bir etkinlik olarak ifade etmektedir.

Dijital öyküleri bu durumda yazma becerisinin geliştirilmesinde kullanmak öğrenenlerin yazma kaygılarını azaltabilir. Kitap üzerinde yazma etkinliği yapmak yerine dijital öykülerle yazma etkinlikleri zenginleştirilebilir. Kullanılan kitaplardaki her temadan bir konu seçilerek dijital öykü çalışması yaptırılabilir.

KAYNAKÇA

- Altunkaya, H. (2019). Yazma eğitimi. H. Kavruk ve H. Kurnaz (Ed.). Türkçe Öğretimi (ss. 81-110) içinde. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Arslan, M. ve Adem, E. (2010). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Görsel ve İşitsel Araçların Etkin Kullanımı. *Dil Dergisi*, 147, 63-86.
- Ayvaz Tunç, Ö. ve Karadağ, E. (2013). Postmodern Oluşturmacılığa Dijital Öyküleme. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 310-315.
- Aydın, E. (2019). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dijital Hikâye Anlatımının Yaratıcı Yazma Becerisine Etkisi*. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Aydın, E. & Cığerci, F. M. (2020). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dijital Hikâye Anlatımının Yazma Kaygısına Etkisi. *Journal of History School*, 45, 1078- 1097.

- Baki, Y. (2015). *Dijital Öykülerin Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Yazma Sürecine Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Baki, Y. (2019). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Yazma Becerilerinin Geliştirilmesinde Dijital Öykülerin Etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 964-995.
- Barret, H.C. (2009). How To Create Simple Digital Stories. <http://electronicportfolios.com/digistory/howto.html> adresinden 10.05.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Ciğerci, F. M. (2015). *İlkokul Dördüncü Sınıf Türkçe Dersinde Dinleme Becerilerinin Geliştirilmesinde Dijital Hikâyelerin Kullanılması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Demirkol, S. (2021). *Dijital Öykü Çalışmalarının Dil Becerilerine Yansımaları*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Erol, F. (2021). *Covid-19 (Koronavirüs) Salgını Sürecinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisinin Öğretimi*. Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Adıyaman.
- Garrety, C. M. (2008). *Digital Storytelling: An Emerging Tool For Student And Teacher Learning*. Doctoral dissertation, Iowa State University, ABD. <https://dr.lib.iastate.edu/server/api/core/bitstreams/7ba51d51-bd59-43f4-afcb-06b279e2abd8/content> adresinden 27.04.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Güneş, F. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe yazma öğretimi: yaklaşım ve modeller. A. Şahin (Ed.). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi* (ss. 499-523) içinde. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- İnal, S. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe yazma öğretimi: yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde yazmanın önemi ve yazma etkinlikleri. A. Şahin (Ed.). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi* (ss. 526-534) içinde. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Jakes, DS ve Brennan, J. (2005). Hikayeleri yakalamak, hayatları yakalamak: dijital hikaye anlatımına giriş. http://www.jakesonline.org/dst_techforum.pdf
- Küngerü, A. (2016). Bir İfade Aracı Olarak Dijital Öykü Anlatımı. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 33-45.
- Ohler, J. (2006). The World Of Dijital Storytelling, *Edicational Leadership*, 63(4), 44-47.
- Robin, B. (2006) The Educational Uses Of Digital Storytelling. *Society for Information Technology and Teacher Education International Conference*, 1, 709-716.
- Robin, B. (2008). The Educational Uses Of Digital Storytelling. <https://www.researchgate.net/publication/228342171> adresinden 27.04.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Sawyer, C. B., & Willis, J. M. (2011) Introducing Digital Storytelling To Influence The Behavior Of Children And Adolescents. *Journal of Creativity in Mental Health*, 6(4), 274-283. doi: 10.1080/15401383.2011.630308
- Tabak, G. (2017). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Dijital Öykü Kullanımı*. Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Tiryaki, E. N. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi. *Ana Dili Eğitimi*

Dergisi, 1(1), 38-44.

Tolisano, S. R. (2008). Digital storytelling - Part II [Web log post].
<http://langwitches.org/blog/2008/04/25/digital-storytelling-part-ii/>

Yamaç, A. (2015). *İlkokul üçüncü sınıf öğrencilerinin yazma becerilerinin gelişiminde dijital hikâyelerin etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yılmaz, Y., Üstündağ, M. T. ve Güneş, E. (2017). Öğretim Materyali Olarak Dijital Hikâye Geliştirme Aşamalarının Ve Araçlarının İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(3), 1621-1640.*

Extended Summary

Today, Turkish is taught not only as a native language, but also as a foreign language. Especially in recent years, with the political activation of Turkey and the increase in foreign students in universities, Turkish teaching has become increasingly widespread. In teacher-oriented teaching, students' interests and desires are insufficient. Lessons made only through the textbook cause the loss of interest after a certain period, especially for students in today's conditions, and reduce the motivation of the students. A student who loses his motivation and interest may give up learning the language. For this reason, we need to create a teaching environment that appeals to all senses to keep the interests and motivations of students alive in teaching Turkish as a foreign language.

Technology has taken place in a large part of life today. The use of Web 2.0 tools, which have become one of the important tools of technology, has become increasingly widespread today. There are many possibilities that Web 2.0 tools have provided to educational environments. Printed stories, which we call traditional stories, have started to appear as digital stories with technology. Digital story is one of these possibilities. Web 2.0 tools provide student-student and student-teacher interaction and, when necessary, the continuation of learning outside the classroom. Ensuring that learning continues outside the classroom helps students develop their targeted skills faster. The use of technology in education has a positive effect on students' motivation. Motivation is one of the most important factors for students to learn something.

One of the skills that students have difficulty in teaching Turkish to foreigners is writing. Writing skill is seen as a skill that includes complex processes compared to other skills. For this reason, it is seen as the area where students have the most difficulty. The main purpose of developing writing skills in teaching Turkish as a foreign language is to enable individuals who learn the language to transfer their emotions and thoughts to writing in a planned manner in accordance with the language characteristics of Turkish. Having plain writing activities only in textbooks causes learners to lose their interest and motivation. In addition, writing anxiety is increasing. For this reason, it should be ensured that learners do not lose their interest with different writing activities in the learning environment. Writing covers a very important part in creating digital stories. In this context, it is thought that digital stories can support writing skills in terms of usability in the development of writing skills.

As a result of the literature review, no study was found on the usability of digital stories in teaching Turkish as a foreign language. In the study, the titles of "Digital Story", "Digital Story in Education", "Digital Story and Writing Skills in Teaching Turkish as a Foreign Language" and "The Use of Digital Story in Teaching Turkish as a Foreign Language and Sample Activities" are included. Under these headings, based on the literature, a theoretical framework has been drawn regarding the functionality of digital stories in education and teaching Turkish as a foreign language, and sample activities in which digital stories can be used in the development of writing skills in teaching Turkish as a foreign language are presented.